

Auditorlar Palatasında “Auditin keyfiyyətinə kənar nəzarət” mövzusunda ustad dərsi keçirilib

Auditorlar Palatasının 2026-cı il üzrə iş planının 10.3.4-cü “Qabaqcıl auditorların aparmış olduqları auditlər əsasında ustad dərslərinin keçirilməsi” bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Auditor Palatası sədrinin 2026-cı il 15 may tarixli 10-1/3-3-20/2026 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Qabaqcıl auditorların aparmış olduqları auditlər əsasında ustad dərslərinin keçirilməsi barədə” Qrafikə uyğun olaraq 2026-cı ilin 20 iyul tarixində “Auditin keyfiyyətinə kənar nəzarət” mövzusunda onlayn formatda ustad dərsi keçirilib.

Ustad dərslərində Auditorlar Palatası sədrinin elmi-metodik məsələlər üzrə müşaviri Qəşəm Bayramov moderator, Auditin transformasiyası, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsinin rəisi Qoşqar Əhmədov isə məruzəçi qismində çıxış etmişdir.

Son illərdə auditor peşəsində baş verən qlobal dəyişikliklər, keyfiyyətə dair beynəlxalq tələblərin yenilənməsi və rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafı auditor təşkilatlarının fəaliyyətində keyfiyyətin idarə edilməsinə yeni yanaşmaların tətbiqini zəruri etmişdir. Bu baxımdan auditorların peşə hazırlığının gücləndirilməsi, beynəlxalq standartların düzgün tətbiqi və keyfiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması Auditorlar Palatasının prioritet fəaliyyət istiqamətlərindən biridir.

Q.Əhmədov tərəfindən keyfiyyətə kənar nəzarətin hüquqi əsasları, məqsədləri və prinsipləri barədə geniş məlumat verilmiş, bu nəzarət mexanizminin auditor xidmətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsində, ictimai etimadın gücləndirilməsində və peşəkar məsuliyyətin artırılmasında mühüm rol oynadığı diqqətə çatdırılmışdır. O bildirilmişdir ki, keyfiyyətə kənar nəzarət auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların fəaliyyətinin Beynəlxalq Audit Standartlarının, Beynəlxalq Etika Məcəlləsinin, Beynəlxalq Keyfiyyətin İdarə Edilməsi Standartlarının və milli qanunvericiliyin tələblərinə uyğunluğunun qiymətləndirilməsinə xidmət edir.

Daha sonra keyfiyyətin idarə edilməsi sisteminin mahiyyəti və onun auditor təşkilatlarında tətbiqi mexanizmləri geniş şəkildə izah olunmuşdur. Xüsusilə **Beynəlxalq Keyfiyyətin İdarə Edilməsi Standartı 1 (BKİS 1)** və **Beynəlxalq Keyfiyyətin İdarə Edilməsi Standartı 2 (BKİS 2)** çərçivəsində auditor təşkilatlarının üzərinə düşən vəzifələr, keyfiyyət risklərinin müəyyən edilməsi, qiymətləndirilməsi və həmin risklərə uyğun cavab tədbirlərinin hazırlanması məsələləri ətraflı şərh edilmişdir. Vurğulanmışdır ki, yeni standartlar əvvəlki keyfiyyətə nəzarət modelindən fərqli olaraq riskəsaslı

yanaşmanı əsas götürür və auditor təşkilatlarının fəaliyyət xüsusiyyətlərinə uyğun çevik keyfiyyət idarəetmə sisteminin qurulmasını tələb edir.

Məruzəçi qeyd etmişdir ki, keyfiyyətin idarə edilməsi sistemi yalnız sənədləşdirilmiş prosedurlar toplusu deyil, həm də təşkilat daxilində keyfiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılmasına, rəhbərliyin məsuliyyətinin artırılmasına, etik prinsiplərə riayət olunmasına, insan resurslarının səmərəli idarə edilməsinə, informasiya mübadiləsinin təşkilinə və davamlı monitoring mexanizmlərinin tətbiqinə əsaslanan kompleks idarəetmə sistemidir. Bu sistemin düzgün qurulması audit tapşırıqlarının keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, peşəkar mühakimələrin əsaslandırılmasına və auditor rəylərinin etibarlılığının artırılmasına imkan yaradır.

Tədbir çərçivəsində keyfiyyətə kənar nəzarətin planlaşdırılması, monitoring proqramlarının hazırlanması, audit fayllarının seçilməsi, monitoring zamanı tətbiq olunan metodologiyalar, sübutların qiymətləndirilməsi, hesabatların hazırlanması və monitoring nəticələrinin müzakirəsi mərhələləri barədə ətraflı təqdimat edilmişdir. Eyni zamanda, monitoring zamanı aşkarlanan nöqsanların təsnifatı, onların əhəmiyyətlik səviyyəsinin müəyyən olunması və aradan qaldırılması istiqamətində görülməli tədbirlər barədə iştirakçılara praktiki tövsiyələr verilmişdir.

Məruzədə həmçinin keyfiyyətə nəzarət prosesində beynəlxalq təcrübədə istifadə olunan qabaqcıl yanaşmalara toxunulmuş, müxtəlif ölkələrin audit tənzimləyici qurumlarının təcrübələri müqayisəli şəkildə təqdim edilmişdir. Bildirilmişdir ki, keyfiyyətə kənar nəzarətin əsas məqsədi auditorların fəaliyyətində nöqsanların aşkar edilməsi deyil, auditor təşkilatlarında davamlı inkişafın və keyfiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılmasına dəstək göstərməkdir.

Tədbirdə audit proseslərinin rəqəmsallaşdırılması və süni intellekt texnologiyalarının auditor fəaliyyətində tətbiqi məsələləri də geniş müzakirə olunmuşdur. Qeyd edilmişdir ki, rəqəmsal audit alətləri, məlumatların analitik emalı, avtomatlaşdırılmış risk qiymətləndirilməsi və süni intellekt əsaslı həllər auditorların işinin səmərəliliyini artırmaqla yanaşı, keyfiyyətin idarə edilməsinə də mühüm töhfə verir. Bununla yanaşı vurğulanmışdır ki, müasir texnologiyalar auditorun peşəkar mühakiməsini əvəz etmir, əksinə onun qərarvermə prosesini daha etibarlı informasiya ilə dəstəkləyir.

Ustad dərsi zamanı keyfiyyətə kənar nəzarət monitorinqləri zamanı daha çox rast gəlinən uyğunsuzluqlar, audit sənədlərinin formalaşdırılmasında yol verilən tipik çatışmazlıqlar, audit sübutlarının yetərliyi və uyğunluğu, peşəkar skeptisizmin tətbiqi, etik tələblərə əməl olunması, audit planlaşdırılması və risklərin qiymətləndirilməsi üzrə

praktiki nümunələr təqdim edilmişdir. Hər bir məsələ konkret audit situasiyaları əsasında izah olunmuş, iştirakçılarla qarşılıqlı müzakirələr aparılmışdır.

İştirakçılar tərəfindən mövzu üzrə çoxsaylı suallar ünvanlanmış, keyfiyyətin idarə edilməsi sisteminin praktik tətbiqi, BKİS 1 və BKİS 2 standartlarının tətbiqi zamanı qarşıya çıxan çətinliklər, monitoring nəticələrinin qiymətləndirilməsi, audit sənədlərinin hazırlanması və keyfiyyət göstəricilərinin ölçülməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır. Məruzəçi tərəfindən bütün suallar ətraflı cavablandırılmış, auditorların gündəlik fəaliyyətində yarana biləcək praktik hallara dair izahlar verilmişdir.

Sonda qeyd olunmuşdur ki, Auditorlar Palatası tərəfindən peşəkar auditorların bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, beynəlxalq standartların tətbiqi üzrə metodiki dəstəyin gücləndirilməsi və auditor xidmətlərinin keyfiyyətinin davamlı yüksəldilməsi istiqamətində bu cür ustad dərslərinin və ixtisasartırma tədbirlərinin mütəmadi olaraq təşkili davam etdiriləcəkdir. Bu təşəbbüslər auditor peşəsinin inkişafına, auditorların peşə hazırlığının gücləndirilməsinə və ölkədə auditor xidmətlərinin beynəlxalq standartlara uyğun səviyyədə həyata keçirilməsinə mühüm töhfə verir.

Ustad dərsi interaktiv müzakirələr şəraitində başa çatmış, iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılmış və tədbir iştirakçıları tərəfindən mövzu böyük maraqla qarşılanmışdır.

Tədbirdə Auditorlar Palatasının 78 üzvü iştirak etmişdir.